
Geen speld tussen te krijgen

Wellicht herinnert u zich het allereerste artikel dat ooit in Stromingen verscheen: ‘Van wichelroe naar wetenschap’. Het was van de hand van Co de Vries, emeritus hoogleraar hydrogeologie aan de VU, en handelde over het onderzoek naar grondwater aan het begin van de negentiende eeuw. De wichelroede heeft vorig jaar weer de nodige aandacht gekregen en wat ons betreft is het in 2009 weer tijd voor de wetenschap. Te beginnen met deze editie van Stromingen, maar daarover zo meteen meer.

Eerst iets over die wetenschap. Want mogelijk behoeft het beeld dat u daarvan heeft enige bijstelling als u al enige tijd niet meer ‘onder professoren’ bent geweest. Wellicht heeft u het beeld van de universiteit als de ivoren toren waar hooggeleerde heren zich in alle rust buigen over ingewikkelde vraagstukken. In hun bezigheden enkel onderbroken door de jaarlijkse colleges die plichtmatig worden afgedraaid door uit een decennia-oude, afgestofte dictaat te declameren.

Die tijden zijn voorbij.

De onderzoeker anno 2009 ontkomt er niet aan om aan acquisitie te doen. De zogenaamde eerste-geldstroom (directe financiering via de universiteit) droogt steeds verder op en dus moet men trachten de tweede- (van NWO) en derde-geldstromen (EU-subsidies, BSIK, FES, SKB, ...) aan te boren. Dat gaat alleen door uit te blinken in je onderzoeksveld, strategisch te opereren en consortia te vormen. Is het geld eenmaal binnen dan zet de moderne wetenschapper zijn pet op van project manager. Wie denkt dat projectnummers, uren schrijven en strakke deadlines enkel zijn voorbehouden aan de advieswereld loopt een decenium achter.

Een van de oorzaken van deze veranderingen is dat het beleid van de overheid er op is gericht om een groot deel van het onderzoek via publiek-private samenwerking te laten plaatsvinden. Marktwerking dus. De gedachte is dat de nationale onderzoeksagenda zo beter aansluit op maatschappelijke vragen en dat wetenschappelijke bevindingen sneller leiden tot innovaties. Daar valt natuurlijk wat voor te zeggen. Zo lang we maar oppassen dat het academische onderzoek niet alleen maar door de praktijk wordt gedictieerd en dat de budgetten van universiteiten niet al te zeer afhankelijk worden van de grillen van de markt. Want dat brengt die andere kerntaak van de universiteiten, het onderwijs, in gevaar. En studeren er straks misschien geen hydrologen meer af... En wat te denken van de concurrentie die ontstaat tussen de advieswereld, onderzoeksinstituten en universiteiten bij het binnenhalen van overheidssubsidies?

De NHV kan bij deze ‘toenadering’ tussen wetenschap en praktijk een belangrijke rol vervullen. De redactie is dan ook zeer verheugd dat de nieuwe voorzitter van de NHV een hoogleraar is. Wij als redactie proberen een bijdrage te leveren door de rubriek Aquapodium promovendis levendig te houden en dat lukt heel aardig. De afgelopen

maanden ontving de redactie namelijk zo veel bijdragen van promovendi dat we besloten hebben ze in hetzelfde nummer te plaatsen. Een wetenschappelijke special issue willen we het niet noemen maar het zwaartepunt van deze Stromingen ligt duidelijk bij het wetenschappelijk onderzoek.

Er vindt in Nederland momenteel nog heel wat interessant hydrologisch onderzoek plaats via promoties. Er is geen wet die voorschrijft waar een promotie-onderzoek aan moet voldoen, maar aan het einde van de rit wordt altijd een commissie samengesteld die beoordeelt of het onderzoek promovabel is. Hierbij wordt het getoetst aan de universele criteria voor wetenschappelijk onderzoek: Resultaten moeten reproduceerbaar zijn en conclusies moeten worden onomstotelijk worden onderbouwd door de gegevens. Met andere woorden, er is geen speld tussen te krijgen.

De praktijk verschilt hierin niet van de wetenschap. Want zoals Harry Boukes in een eerder redactioneel al constateerde (zie Stromingen jaargang 13, nummer 2): Voor hydrologisch advieswerk bestaan geen vaste richtlijnen die de inhoudelijke onderbouwing van de uitkomsten garanderen. Terwijl het advies ook degelijk moet zijn en moet staan als een huis. Slecht onderbouwde adviezen kunnen leiden tot ongelukken, zoals u kunt lezen in een bijdrage van Theo Olsthoorn. En daarmee verenigt deze editie van Stromingen zowel wetenschap als praktijk en komen beide werelden ook hier weer bij elkaar.

Tot slot willen we hier nog een oproep plaatsen. Onze hydrologische kennis over delta's wordt steeds meer gezien als een belangrijk exportproduct. Ook in het Nationaal Waterplan is er uitgebreid aandacht voor internationale samenwerking op het gebied van water. Er zijn tal van gebieden die qua bodemopbouw en hydrologie grote overeenkomsten vertonen met de Nederlandse situatie: de kustvlaktes van Bangladesh, Vietnam, Indonesië, Suriname, Nigeria, enzovoorts. De redactie is benieuwd hoe die delta's er uit zien. Wat zijn de overeenkomsten en verschillen met ons land? Zijn er dingen die wij juist kunnen leren? Daarom roepen we mensen op die in deze delta-gebieden hebben gewerkt om hun ervaringen met de Stromingen-lezer te delen door er een bijdrage over te schrijven.